

УДК 687.01.016

ВИЗНАЧЕННЯ КОМПОЗИЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОЗНАК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОСТЮМА В ПРОЕКТУВАННІ КОЛЕКЦІЙ СУЧАСНОГО ОДЯГУ

А.І. БАРАНОВА, Т.В. НІКОЛАСВА

Київський національний університет технологій та дизайну

Повідомлення 1

В статті наведено результати дослідження вдосконалення процесу дизайн – проектування верхнього одягу із натуральної шкіри та хутра, на основі аналізу думок споживачів та фахівців в галузі дизайну костюма, а також визначення оптимальної структури та класифікації художньо – технологічних елементів побудови форми костюма. Результати досліджень виявили найбільш цікаві та перспективні напрямки в утворенні колекцій сучасного одягу із шкіри та хутра

В пошуках нових форм костюма особливою популярністю у дизайнерів всього світу користується народна творчість. Дизайнери використовують у своїх роботах не тільки історичний костюм, архітектуру різних періодів, але й дуже активно звертаються до витоків формування народного костюма, його крою та декору, а також до художніх якостей традиційно використовуваних в народі матеріалів. В зв'язку із загальним інтересом до історії та форм народного костюма, вибір для вивчення в наукових роботах народної творчості є природним, правомірним, а також необхідним для використання вивчених матеріалів в створенні сучасних колекцій одягу. Аналіз вивчених статей та наукових робіт з проблем використання народного костюма в проектуванні сучасного одягу, дав можливість розглянути різні проблеми: вдосконалення засобів проектування базових конструкцій верхнього жіночого одягу (Білевич А.Ю.), розробку методів конструювання сучасного одягу під впливом елементів монгольського костюма (Банзрагчий Н.С.), розробку художньо-технологічних принципів проектування колекцій сучасного жіночого костюма на основі українського народного одягу (Чуприна Н.В.), розробку систем проектування швейних виробів з натурального хутра (Коробченко Ю.А.), реконструкцію українського народного костюма в створенні видовищного одягу (Кокоріна Г.В.), інтерпретацію функціонального варіювання національного костюма в методах проектування сучасного одягу (Славінська А.А.), дидактичні засоби використання національного костюма при рішенні творчих задач в проектуванні швейних виробів (Корницька Л.А.), інтерпретацію традиційного строю Гуцульщина та Покуття в створенні сучасного костюма (Бович Л.Ю., Бович Т.В., Близнюк О.В.) та інші.

Об'єкти та методи дослідження

Всі перераховані проблеми вивчення українського народного костюма є дуже важливими з точки зору використання отриманих даних в створенні сучасного одягу.

В даній роботі представлено ще повністю не досліджений напрямок вивчення українського народного костюма: визначення художньо – технологічних принципів проектування сучасного одягу з натурального хутра та шкіри на основі дослідження тектоніки побудови верхнього українського народного костюма.

Постановка завдання

Для рішення поставленої проблеми були вивчені матеріали технологічних характеристик верхнього одягу Центральної України. З вивченого асортименту була виведена класифікація та визначені головні форми верхнього одягу різних регіонів, та найбільш характерні варіанти його декорування.

Результати та їх обговорення

Досліджений асортимент в першу чергу можливо визначити, як верхній одяг виконаний з текстильних матеріалів. Спочатку це були домоткані матеріали, а пізніше все більше використовуються й фабричні. Для виготовлення верхнього одягу з натурального хутра переважно використовувалась овчина, але зустрічались і інші види хутра, особливо в оздобленні на окремих елементах форми костюма. Найбільш поширені форми українського народного верхнього одягу було класифіковано за силуетного формою, кроєм спинки, обробкою горловини та типом коміра, розташуванням декору, формою пройми, оформленням низу рукава, розташуванням бортових застібок, положенням лінії талії, використанням кишень та місцем їх знаходження, довжиною виробу та оформленням низу. Найбільш розповсюдженими в верхньому одязі Центральної України визначено наступні силуетні форми представлені на рис.1. Важливою характеристикою вирішення форми виробу є розташування зрізів по краю спинки, що створює різноманітні художньо-конструктивні характеристики представлені на рис.2. Оскільки декор формує остаточне художнє враження від виробу та створює певний образ, було вивчено характерне розташування декору в верхньому українському одязі на різноманітних частинах форми костюма (рис.3).

Характерними місцями розташування декору визначено горловину, центральну частину пілочки, край коміра, кишень, низу рукавів та виробів. В декоруванні широко використовуються декоративні шнури, аплікації, гаптування, оздоблення хутром. Оформлення горловини найбільш характерно комірами – стійками, відкладними комірами, великими типу «апаш» та «шаль», або невеликими відкладними комірами на стійці, круглою або квадратною горловиною (рис.4).

Конструкція пройми визначає зручність користування одягом. Найбільш характерним вирішенням пройми в українському народному костюмі: є прямий, округлий або трикутний крій (рис.5). Найбільш типовими вирішеннями низків рукавів є оформлення манжетами, хутряними відворотами, гаптуванням, аплікацією, китицями. Різноманітним є вирішення застібки у верхній частині переду верхнього одягу, що представлено на рис.6. Однією з найбільш виразних частин в формуванні художньо-композиційних характеристик форми є конструктивне вирішення та оформлення лінії талії (рис.7). Важливе місце в декоративному оформленні верхнього одягу має також характерне вирішення місць розташування та декоративного оформлення кишень. Найбільш типове вирішення декоративних характеристик розташування кишень представлено на рис.8.

Однією з найбільш яскраво декорованих частин верхнього одягу є низ виробу, найчастіше розповсюджені варіанти його оздоблення в українському верхньому одязі представлені на рис.9.

На основі проведених досліджень особливостей тектоніки формоутворення верхнього українського народного одягу були створені анкети для проведення опитування споживачів, з метою визначення доцільності створення колекцій сучасного одягу із шкіри та хутра. Анкетне опитування було скероване на виявлення попиту споживачів та думок спеціалістів про можливі напрямки проектування сучасного одягу з шкіри та хутра на основі тектонічної побудови українського народного костюма. Питання першої анкети були скеровані на визначення вимог споживачів до виробів із натуральної шкіри та хутра з використанням провідних композиційно-технологічних характеристик верхнього українського народного одягу. Для більш наочного представлення головних характеристик в анкеті було використано ілюстративні таблиці.

З опитаних 500 респондентів майже 68% виявили бажання носити верхній одяг з натуральної шкіри та хутра. У відношенні до сучасної моди 60% респондентів віддали перевагу своєрідним оригінальним стилям, 26% визначили себе послідовниками сучасних модних тенденцій. В сприйнятті різноманітних стилів в костюмі першість опитувані віддали змішаному стилю (в тому числі з елементами фольку) – 60% респондентів. Серед головних показників якості одягу із запропонованих в анкеті, відповідності сучасним модним тенденціям віддали перевагу – 35%, зручному крою та конструкції – 17%, якості матеріалів – 17%, оригінальному дизайну – 26% опитуваних і тільки 5% визначили важливість технологічності та економічності виробу.

Більше 78% опитуваних висловили бажання використовувати елементи конструктивно-декоративної побудови українського народного костюма в сучасному одязі, а 57% споживачів із задоволенням носили б одяг з елементами стилізованого крою та декору за мотивами українського костюма.

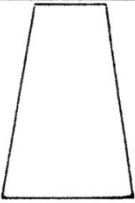
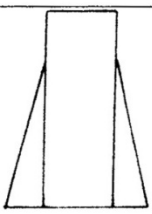
Прямая		Трапеция	
Расширенная к низу за счёт клиньев		Полуприлегающая, с сужением верхней части	

Рис.1. Провідні силуетні форми

Прямая		Расширенная клиньями в боковых швах	
Расширенная за счёт разрезания спинки и вставки клиньев		Частично отрезная спинка	
Полностью отрезная спинка			

Рис.2. Класифікація форми та зрізів спинки

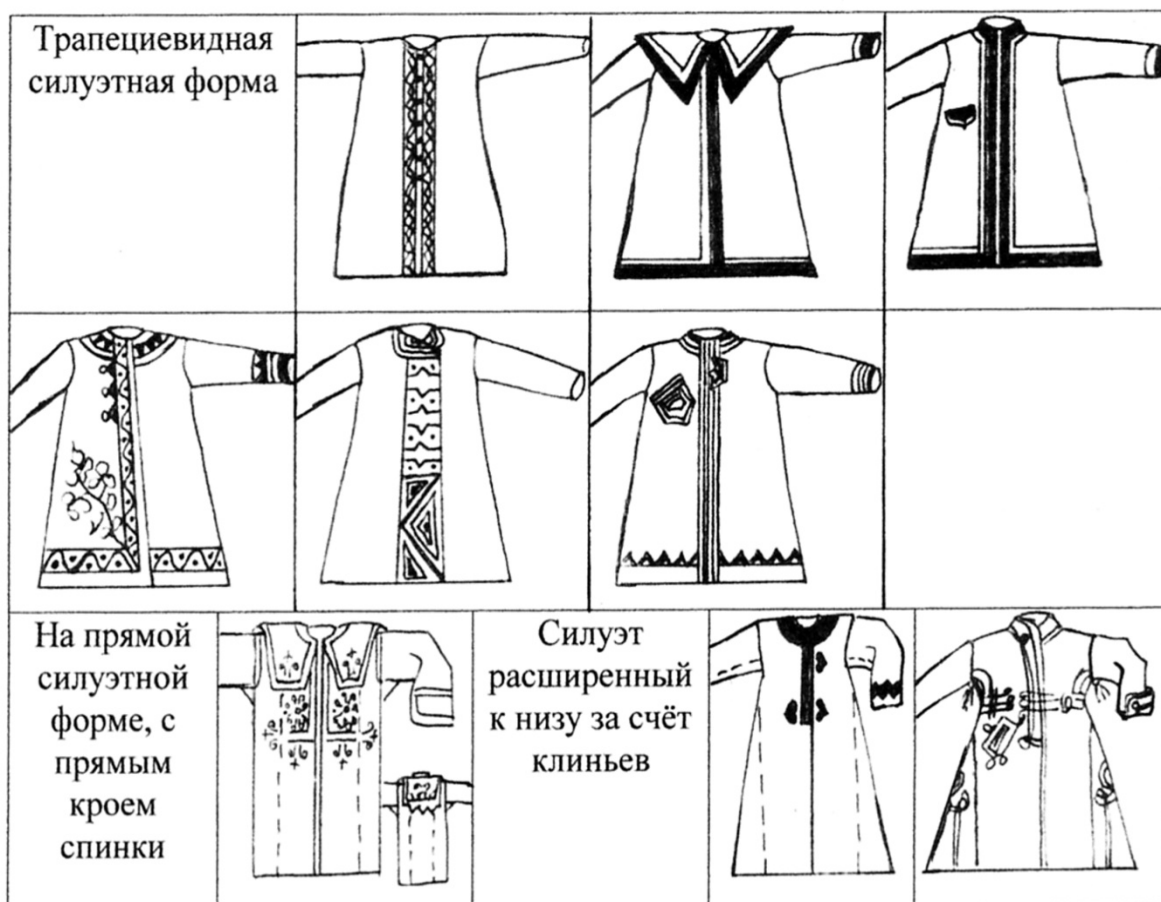

Рис.3. Розташування декору на різноманітних частинах форми костюма

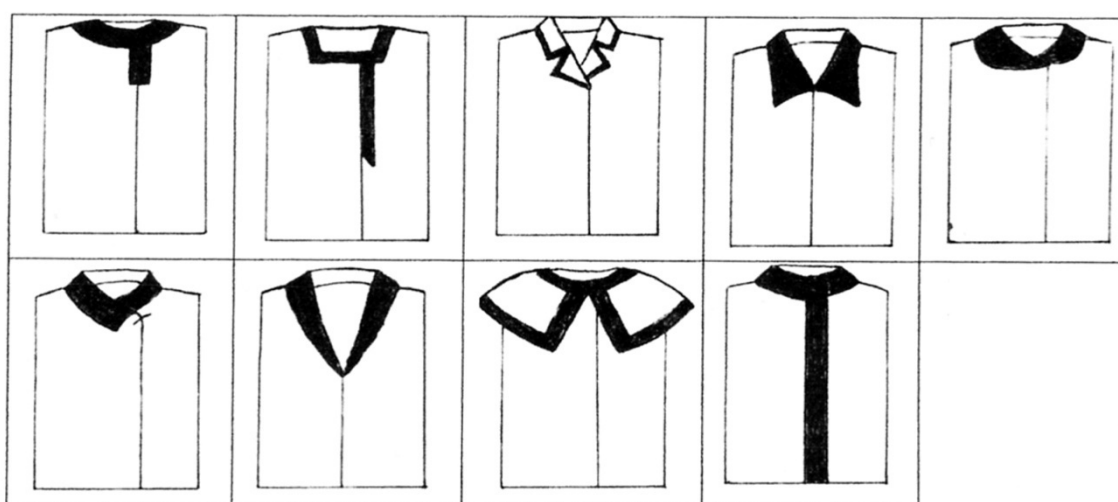

Рис.4. Характерне оформлення горловини та коміру

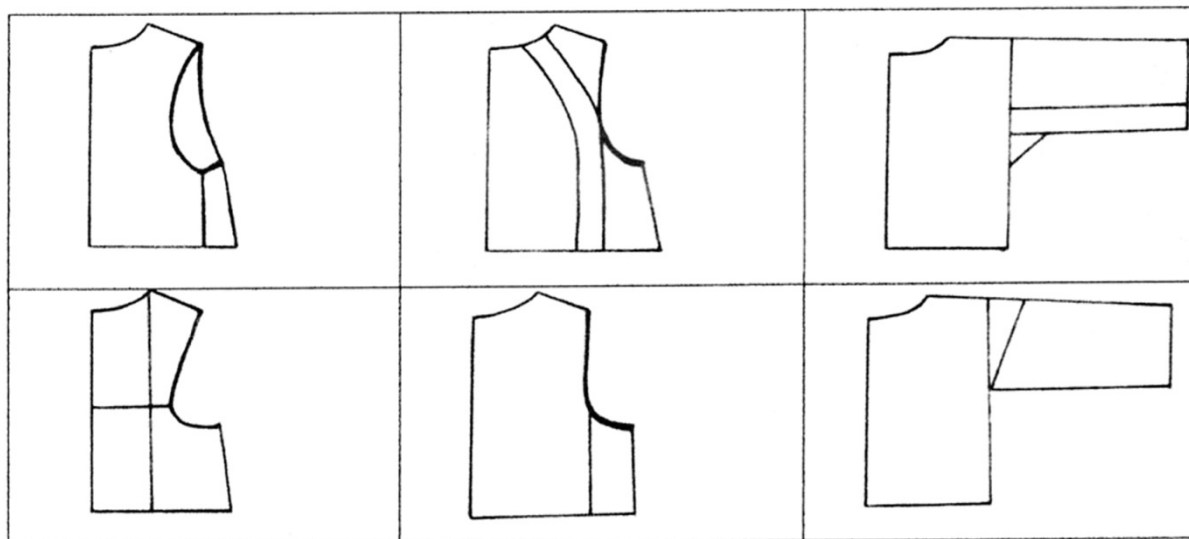

Рис.5. Характерний крій пройми у верхньому одязі

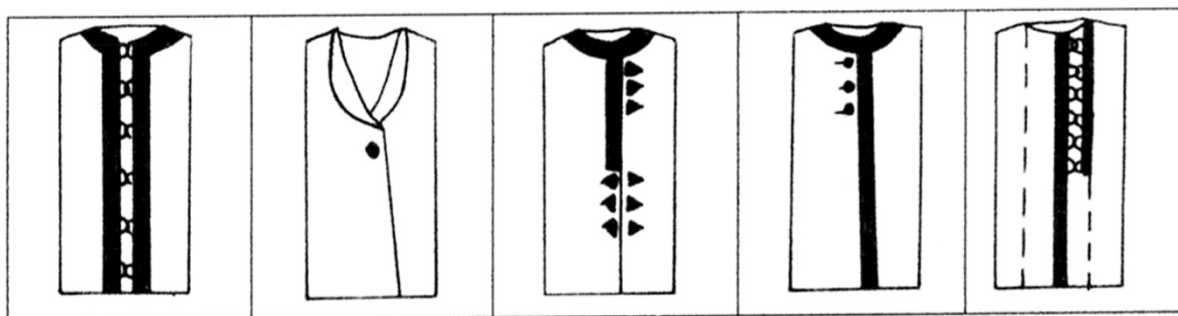

Рис.6. Характерне вирішення застібки

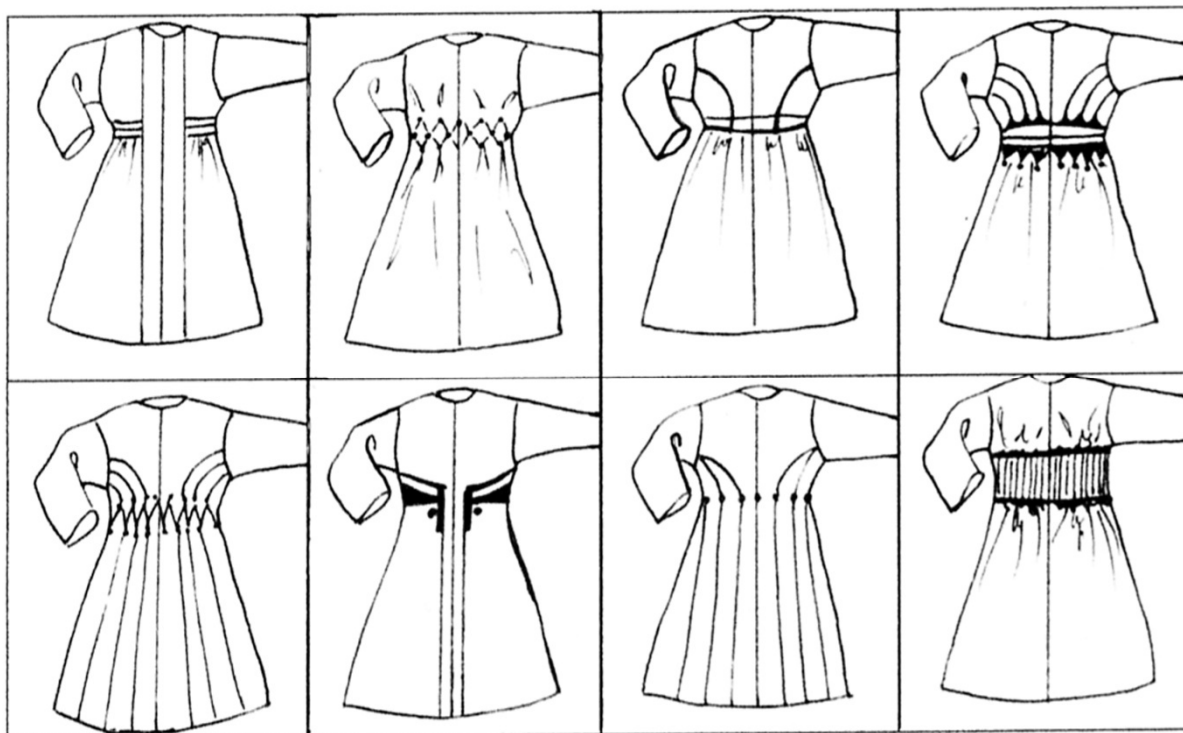

Рис.7. Характерне вирішення лінії талії

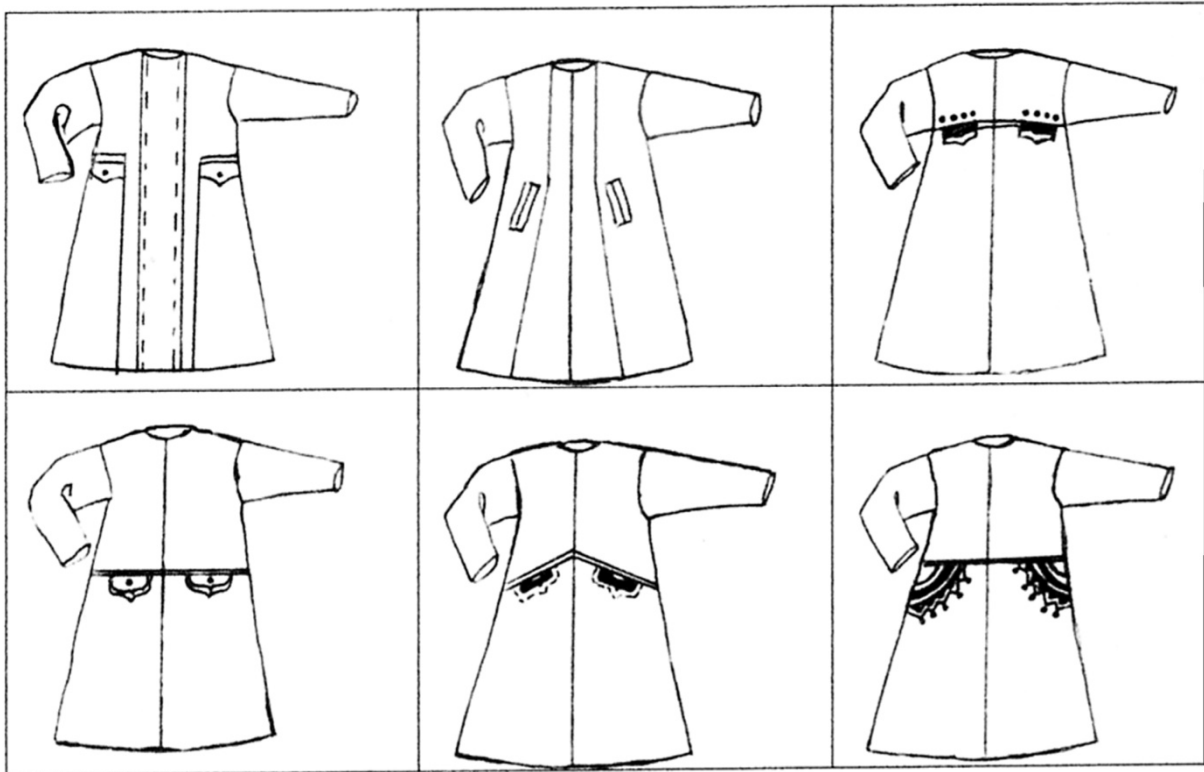

Рис.8. Характерне вирішення місць розташування та декоративного оформлення кишень

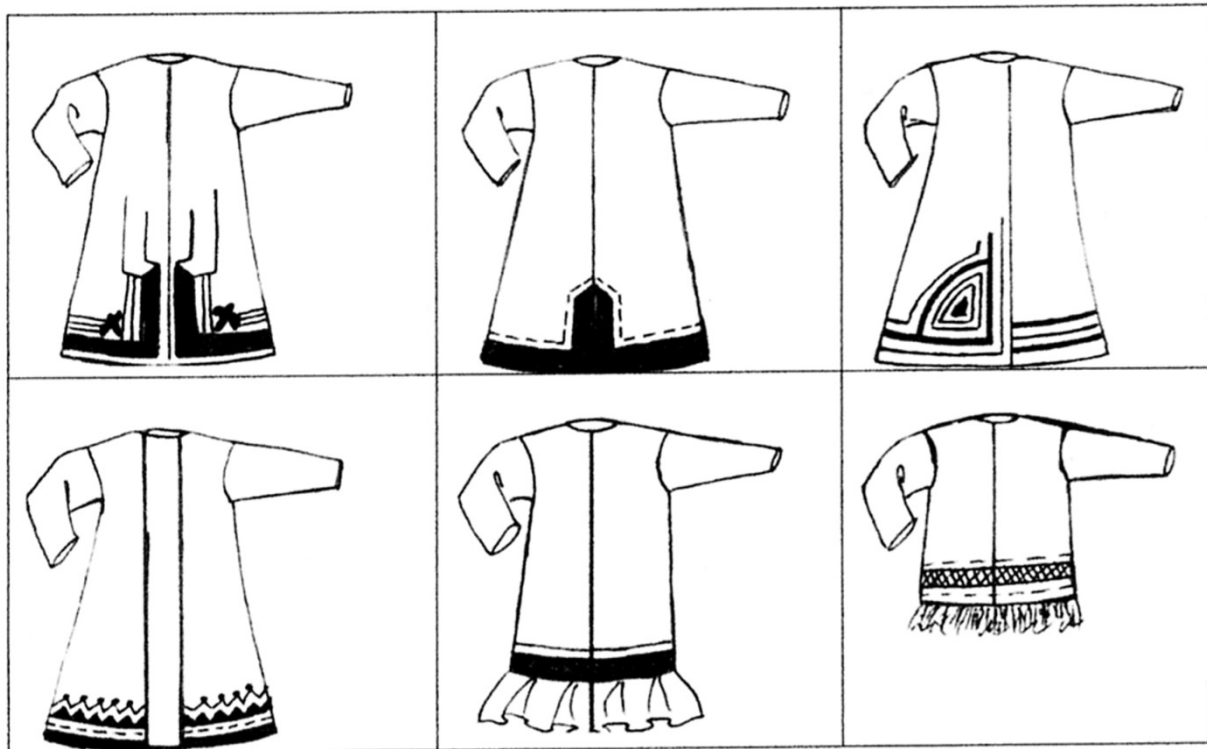

Рис.9. Характерне оздоблення низу

Висновки

Дослідження статей та авторефератів допомогло переконатись в актуальності обраної теми. Результати класифікації були використані при створенні анкет. На основі проведеного анкетування споживачів та фахівців в галузі дизайну костюма, зроблені висновки щодо актуальності використання художньо – технологічних елементів верхнього жіночого українського народного одягу в проектуванні колекцій сучасного одягу із шкіри та хутра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ніколаєва Т.О. Український костюм. Надія на ренесанс. – К.: Дніпро, 2005.–320 с.:
2. Ніколаєва Т.В. Тектоніка формоутворення костюма: Навчальний посібник. – К.: Арістей, 2005. – 224 с.
3. Ніколаєва Т.О. Історія українського костюма. – К.: Либідь, 1996. – 176с.
4. Петушкова Г.И. Проектирование костюма – 3-е изд.. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 416с.

Надійшла 09.07.2009

УДК 677.075

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ВОДОВБИРАННЯ ТЕКСТИЛЬНИМИ
МАТЕРІАЛАМИ ТЕХНІЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**

В.І. ВЛАСЕНКО

Київський національний університет технологій та дизайну

Досліджено процес водовбирання текстильними матеріалами за умови надходження вологи перпендикулярно площині матеріалу; визначені сорбційні властивості та константи водовбирання. Створення бази даних констант водовбирання текстильних матеріалів різного сировинного складу та структури дозволить прогнозувати властивості багатошарових текстильних пакетів та композитів різного цільового призначення. Прилад SORP-3 може бути рекомендований для експресного визначення констант водовбирання текстильних матеріалів

Аналіз світових тенденцій розвитку текстильних матеріалів свідчить про пріоритетне значення досліджень і розробок, які стосуються виробництва сучасних текстильних матеріалів технічного призначення. Значна кількість текстильних технічних матеріалів використовується як геотекстильні матеріали (дренажні, ізоляційні, сепараційні), матеріали для будівництва (шумоізоляційні, інтер'єрні – для поглинання шкідливих випаровувань в лікарнях та громадських будовах), матеріали медичного призначення (операційний текстиль, підкладки для тяжких хворих) тощо [1–5]. У зв'язку з цим виникає ряд питань щодо впливу сировинного складу і структури текстильних полотен на тепло-масообмінні процеси з урахуванням призначення виробів.

Порівняно новий напрямок створення інноваційних багатофункціональних матеріалів – комбінування в одному пакеті типу «сандвіч» матеріалів з різною капілярно-пористою структурою, що дозволяє цілеспрямовано змінювати масообмінні процеси, в тому числі регулювати інтенсивність переносу теплоти, вологи, шуму. Цей спосіб дає широкі можливості варіювати властивості текстильних композиційних матеріалів за рахунок індивідуальних властивостей кожного функціонального шару [3, 6].